

Nr 507

Av herr **Birke m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 75, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete.

Den internationella ekonomiska utvecklingen ger allt tydligare vid handen, att den ekonomiska politik, som föres i utlandet, i första hand syftar till att utan regleringsingripanden söka trygga en jämn sysselsättning och ett fast penningvärde. Utvecklingen är så påtaglig att var och en som vill medverka i det internationella ekonomiska samarbetet redan nu måste söka anpassa sig till ett läge, där den ekonomiska politiken helt kommer att basera sig på generella ekonomiska åtgärder utan hjälp av samhällseliga fysiska regleringsingripanden.

Den lag om byggnadsreglering, som i Kungl. Maj:ts proposition nr 75 nu föreslås förlängd till den 30 juni 1956, tillkom redan år 1943, alltså för 12 år sedan. Ett på detta sätt år efter år utsträckt begagnande av en från början tillfällig och provisorisk åtgärd står i uppenbar motsättning till önskemålet om en god och jämn planering av den ekonomiska politiken. Byggnadsreglering betyder i själva verket endast att man skjuter de egentliga problemen framför sig och att man undviker att ge sig in på den väsentliga frågeställningen om hur en bestående och naturlig balans i samhällsekonomin skall kunna åstadkommas. En ekonomisk balans, tillfälligt upprätthållen med direkta fysiska regleringsingripanden, kan icke betraktas såsom en naturlig balans. Det kan i dagens läge visas att en regleringspolitik leder till ryckighet i förloppet och lätt åstadkommer en situation med plötslig överefterfrågan, som man inte förmår bemästra annorledes än genom åtgärder, som på nytt skapar hinder för en lugn och jämn utveckling.

Om man uteslutande ser på den nuvarande situationen, sådan den redovisas i de inkomna ansökningarna om byggnadstillstånd och i de anmälda investeringsönskemålen, så är tydligen denna enligt regeringens mening en mer eller mindre självklar anledning att icke endast bibehålla utan även skärpa den nuvarande byggnadsregleringen. Ett dylikt ståndpunktstagande innebär en förenkling av problemställningen, som kan få svårartade verkningar.

När det som skäl för en byggnadsreglering anföres, att investeringsutrymmet visserligen ökas men att det totala anspråket på investeringsut-

rymme dock är för stort och kraftigt överstiger resurserna, markerar detta i själva verket den grundläggande bristen på naturlig balans. Investeringsutrymmet har nämligen ej vidgats i takt med den ekonomiska utvecklingen i övrigt, och anledningen härtill synes vara just den regleringsekonomi som bedrivs här i landet. Ökningen av avståndet mellan investeringsönskemålen och det reella investeringsutrymmet kan man emellertid inte komma åt genom en reglering, vars väsentliga innebörd är att man skjuter investeringarna på framtiden.

De erfarenheter, som man har av en fri ekonomi från andra länder, gör det uppenbart att metoden med generellt verkande medel, sparstimulerande åtgärder och en nödvändig kreditrestriktivitet är den enda möjliga vägen att nå naturlig balans i samhällsekonomin.

För den offentliga sektorn, som för närvarande intar en framträdande plats i frågan om de totala investeringarna, borde det vara möjligt att nå nödvändig återhållsamhet — i första hand beträffande den byggnadsverksamhet som bedrivs inom kommunerna — utan en byggnadsreglering. Här måste ju återhållsamheten framstå som en självklar akt av solidaritet i ett pressat läge. De statliga investeringarna regleras vidare över budgeten. En reglering av och broms på de enskilda investeringarna bör enligt vår bestämda uppfattning ske med generellt verkande medel. Dylika medel verkar dämpande även på de investeringar som sker med egna medel.

Ett vägande skäl för ett bibehållande av byggnadsregleringen har ansetts vara behovet av att garantera en jämn och lugn sysselsättning för byggnadsarbetarna. I den mån den tekniska forskningen och den praktiska experimentverksamheten inom byggnadsindustrien medför rationellare och effektivare byggnadsmetoder, minskas emellertid fördelarna av att förlägga byggnadsverksamheten huvudsakligen till den varma delen av året. Härigenom försvagas även de argument som anförts för byggnadsregleringens bibehållande, när det gäller dess säsongutjämnande effekt. Det får därför anses vara en angelägenhet av synnerlig betydelse, att såväl de enskilda arbetsgivarna som stat och kommun i första hand inriktar sig på att skapa de nödvändiga tekniska förutsättningarna för ett rationellt byggande. Ett bibehållande av byggnadsregleringen kan i detta hänseende närmast verka i motsatt riktning, i det att behovet av ökade möjligheter att förlägga en del av byggnadsverksamheten till vinterhalvåret icke blir ett egetintresse utan endast en följd av statsmakternas dirigerande verksamhet.

En avveckling av byggnadsregleringen borde sålunda närmast komma att stimulera arbetsgivarna och även byggnadsarbetarna att vidtaga olika åtgärder för att åstadkomma en ökad byggnadsverksamhet under vinter-

halvåret. Vad slutligen beträffar stat och kommun i deras egenskap av arbetsgivare på byggnadsmarknaden, föreligger för dem ett omedelbart intresse att i möjligaste mån undvika tillspetsad säsongarbetslöshet.

Under återopande av ovanstående hemställer vi,

att riksdagen, vid behandlingen av proposition nr 75 med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete, ville anhålla hos Kungl. Maj:t, att skyndsamma åtgärder måtte vidtagas för ett slopande av byggnadsregleringen, så att regleringen i sin helhet är avvecklad senast den 31 december 1955.

Stockholm den 1 mars 1955

E. Birke

Ernst V. Staxäng

Alarik Hagård
